

Stytttri vinnuvika og vinnumhverfi fram tíðarinnar

Sonja Ýr Þorbergsdóttir formaður BSRB

Vinnuumhverfi framtíðarinnar

- Gervigreind
 - Róbótavæðing
 - Stafræn tæknivæðing
-

Tvær meginiskilgreiningar

Þjónusta sem er veitt stafrænt

- Einföld verkefni
- Ritunarstörf
- Skráning upplýsinga
- Verkefni sem krefjast sérþekkingar svo sem grafísk hönnun

Þjónusta sem er veitt á tilteknum stað

- Akstur
- Heimsending
- Heimilispríf

Að jafnaði eru þeir sem sinna þjónustunni að sinna henni bæði rafrænt og staðbundið

Stafræn stjórnun?

- Stafrænn vettvangur (e. digital platform) skapar ný ráðningarform
 - Stjórnun vinnunnar byggð meðal annars á algórytma
 - Felur í sér lægri viðskiptakostnað
- Aukinn sveigjanleiki til þátttöku á vinnumarkaði
 - Engar eða litlar greiðslur
 - Lítið starfsöryggi
- Auðveldar eftirlit og ögun með ferðum og hvernig verkefnum er sinnt
 - Rafrænt eftirlit vs. friðhelgi einkalífs

Hversu margir sinna slíkum störfum?

- 10% fullorðinna í 14 ESB löndum hafa nýtt vefinn til að sinna einhvers konar störfum eða þjónustu

- 2% verja meira en 20 stundum og/eða byggja 50% af innkomu á slíkri vinnu
- Tíðnin misjöfn eftir löndum
 - Mest í Bretlandi, í hærra lagi í Þýskalandi, Hollandi, á Spáni, Portúgal og Ítalíu
 - Í minna lagi í Finnlandi, Svíþjóð, Frakklandi, Ungverjalandi og Slóvakíu

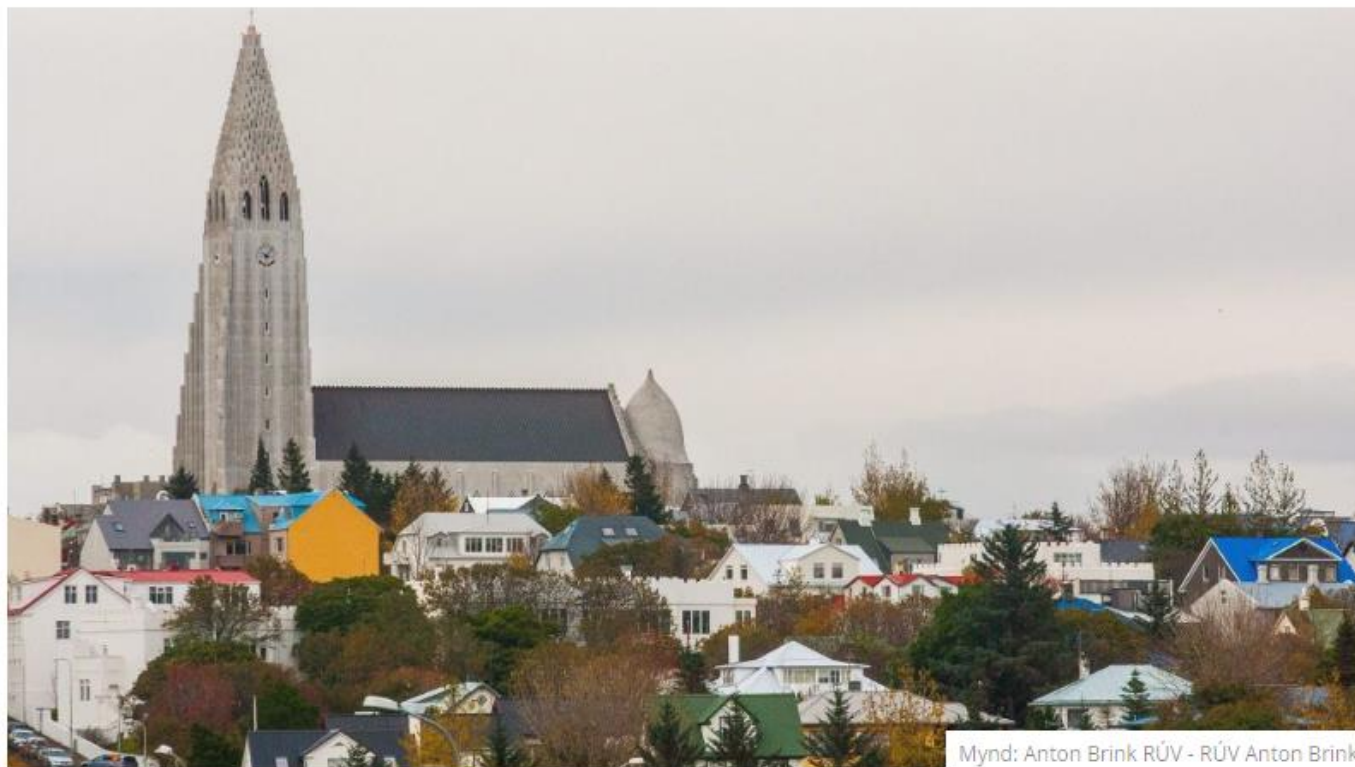
Hver er áhættan?

- Flestir líta stafrænanan vettvang (e. digital platform) sömu augum og sprotafyrirtæki
 - Stafræni vinnumarkaðurinn oftast tengdur við fyrirtæki sem njóta velvilja eins og Airbnb
- Aukin áhætta á mismunun, líkamlegu og sálfélagslegu ofbeldi og áreitni
 - Sérstaklega hjá ungum konum, innflytjendum og ungu fólki
- Hvaða ábyrgð bera neytendur?
 - Mikilvægt að átta sig á muninum og á hverjum lægri kostnaður bitnar

Ísland langefst á lista yfir deilihagkerfi

© 07.08.2018 - 15:34 Efnahagsmál · Erlent · Innlent · Airbnb · Húsnæðismál

Mynd: Anton Brink RÚV - RÚV Anton Brink

Ísland er langefst á nýjum lista þar sem löndum er raðað eftir umfangi deilihagkerfis. Timbro, sænsk samtök um frjálsan markað og einstaklingsfrelsi, standa að samantektinni og nota til þess nýja vísitölu um deilihagkerfi. Airbnb hefur mikil áhrif á stöðu Íslands. Smáríkin Turks- og Caicosseyjar, Malta, Svartfjallaland og Nýja-Sjáland eru efst á listanum á eftir Íslandi. Efstu ríkin eiga það sammerkt að

**MATTHÍAS TRYGGVI
HARALDSSON**

Fréttastofa RÚV

✉ Senda skilaboð

- Deilihagkerfi verktaka eða harkhagkerfi
- Airbnb
- Upphaflega hugsunin að hægt væri að nýta vannýtta fjárfestingu
- Hefur þróast út í harkhagkerfi
- Skattsvik vandamál

Uber loses right to classify UK drivers as self-employed

Landmark employment tribunal ruling states firm must also pay drivers national living wage and holiday pay with huge implications for gig economy

▲ Uber's more than 40,000 UK drivers could be affected by the ruling. Photograph: Aleksey Boldin/Alamy

Uber challenges ruling on drivers' rights at court of appeal

Protest held outside court in London as firm appeals against employment tribunal ruling

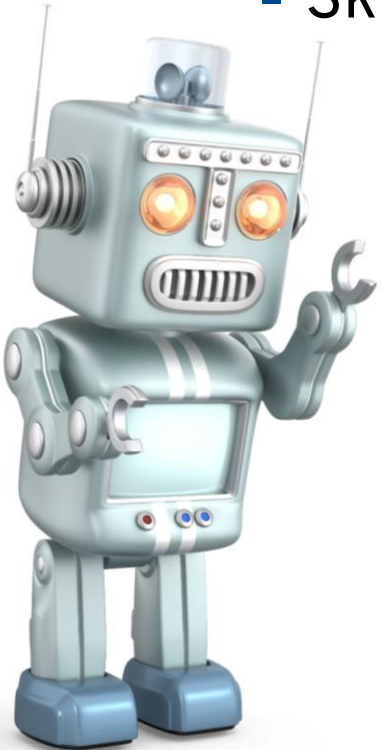

▲ Demonstrators, including Uber drivers, march in central London for better employment rights. Photograph: Daniel Leal-Olivas/AFP/Getty Images

Lagaleg óvissa

- Nokkur óvissa um sambandið milli stafræns vettvangs og þeirra sem sinna þjónustunni
 - Ráðningarsamband?
 - Verktakasamband?
 - Skiptir máli vegna félagslegra réttinda, lagalegra réttinda og réttinda í stéttarfélögum
- Hver ber ábyrgð ef algórytmi gerist „sekur“ um mismunun eða ef vélmenni veldur líkamstjóni?
 - Er það sá sem á vélmennið eða sá sem skrifaði algórytmann?

Hvað er til ráða?

- Áskoranirnar eru fjölbættar
 - Menntun og þjálfun
 - Löggjöf og skattar
 - Rétturinn til kjarasamningsgerðar
 - Ójafnræði og léleg laun
- Mikilvægt að hefjast handa við stefnumótun
 - Fyrst þarf að meta nýsköpunina og tækifærin
 - Svo aðlaga stofnanir vinnumarkaðarins og félagsleg kerfi að nýjum veruleika
 - Til að koma í veg fyrir neikvæð áhrif á starfsferil og skilyrði

Verkefnin framundan

- Tryggja mannsæmandi og örugg störf
- Tryggja félagsleg réttindi
 - Til dæmis atvinnuleysistryggingar, fæðingarorlof og lífeyrisréttindi
- Tryggja félagsaðild að stéttarfélögum
 - Einnig fyrir þá sem telja sig jafnvel ekki hafa atvinnurekanda

- Aukinn sveigjanleiki og sjálfstæði í ákvörðun vinnutíma
 - Eigum ekki að þurfa að vakta símann allan sólarhringinn

Evrópskar vinnuréttarreglur

- ESB tilskipun í vinnslu
 - Markmiðið að tryggja aukið gagnsæi og fyrirsjáanleika í vinnuskilyrðum
 - Endurskilgreina hugtakið starfsmaður
 - Bæta við fleiri ráðningarformum
 - Upplýsingar um ráðningarskilyrði veitt strax
 - Ný lágmarksréttindi
 - S.s. réttur til að óska eftir tryggari ráðningu, rétti til skriflegra svara og þjálfunar á launum
 - Styrkja stoðir varðandi eftirfylgni og endurskoða hvernig megi leysa úr ágreiningi

Stytting vinnuvikunnar

Kostir samkvæmt erlendum rannsóknum

- Stuðla að auknu öryggi og heilbrigði á vinnustöðum
 - Til dæmis minni veikindafjarvera, fyrirbyggir kulnun og vinnuslys
- Jafnrétti á vinnumarkaði og í einkalífinu
- Sjálfbært hagkerfi (sustainable economy)
 - Þar sem vinnuálag er mikið verja starfsmenn stórum hluta launa í skjótvirkar lausnir
 - tilbúnar máltíðir og skyndibita
 - aukin tækjanotkun á heimili
 - Nokkrar rannsóknir benda einnig til þess að styttri vinnutími stuðli að lægra kolefnisfótspori

Fleiri kostir samkvæmt erlendum rannsóknum

- Aukin orka og lífsgæði
- Lengri starfsævi
- Aukin framleiðni
 - Einkum á hverja klukkustund

Samfélagsleg áhrif:
Minni streita og veikindi = hamingjusamari þjóð

Tilraunverkefni hjá Reykjavíkurborg

- 2015 – Tveir vinnustaðir
- 2016 – bætt við vinnustöðum og náði til um 300 starfsmanna
- 2018 – nær til um 2.200 starfsmanna borgarinnar

Tilraunaverkefni hjá ríkinu

- Fjórir vinnustaðir þar sem vinnustundum var fækkað úr 40 í 36 án launaskerðingar í eitt ár frá apríl/maí 2017 til 2018
 - Lögreglustjórinn á Vestfjörðum
 - Ríkisskattstjóri
 - Útlendingastofnun
 - Þjóðskrá
- Framlengt um ár og fimmta vinnustaðnum bætt við
 - Heilbrigðisstofnun Vesturlands

Helstu niðurstöður

- Marktækt minna álag í starfi hjá bæði konum og körlum
- Dregur úr andlegum og líkamlegum einkennum álags
- Aukin orka
- Starfsánægja eykst á öllum starfsstöðum
- Marktækt betri starfsandi, sérstaklega hjá konum
- Ekki dregið úr hreyfingum í málaskrá
- Starfið markvissara
- Áhrif á veikindafjarveru mismunandi

Mæling eftir 12 mánuði

- Betri líðan í vinnu og heima
- Dró úr upplifun af kulnun og andlegum og líkamlegum streitueinkennum
- Betra jafnvægi á milli vinnu og einkalífs, sérstaklega hjá konum
- Sjálfstæði í starfi, skýrleiki hlutverka, stjórn á vinnuhraða og nýting á þekkingu mældist meiri
- Stuðlar að jafnrétti á vinnumarkaði og í einkalífi
 - Karlar taka meiri þátt í húsverkum og axla meiri ábyrgð á umönnun barna

Upplifun stjórnaenda

- Upplifun á vinnustaðnum
 - Gleði
 - Starfsandi betri
 - Hlaupið hraðar
 - Upplifðu einnig að starfsfólk væri úthvöldara og ynni betur
 - Afköst þau sömu eða meiri og fyrir styttingu enda starfsfólk skipulagðara
 - Starfsfólk upplifir minna álag
 - Stjórnendur segja álagið vera óbreytt
 - Ánægja starfsfólks hafi áhrif á svörun
 - Þjónustustig óbreytt

”

Það hefur alltaf verið mjög góður mórall hérna. En hann batnaði samt. [...] Það svona jókst mikið samvinna milli deilda. Og fólk varð svona miklu opnara fyrir því að hjálpa til.

”

Afköstin eru meiri vegna þess að vinnutíminn er styttri. Þannig að framlegðin þeirra er meiri á þessum færri klukkutímum.

Takk fyrir

BSRB